

İBADETİN RUHU İHLASTIR

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm

el-Hamdülillâhirabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh alâ külli hâlin ve fî küllihîn. es-Salâtü ve's-selâmu alâ seyyîdi'l-evvelîne ve'l-âhirîn Muhammedi-ni'l-Mustafâ ve âlihî ve sahibihî ve mente-biahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

a. Riya Gizli Şirktir

Fe kâle Resûlullâh sallallahu aleyhi ve sellem:

مَنْ صَلَّى وَهُوَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ، وَمَنْ صَامَ وَهُوَ
يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ، وَمَنْ تَصَدَّقَ وَهُوَ يُرَائِي فَقَدْ
أَشْرَكَ

Men sallâ ve hüve yürâî fekad eşrake ve men sâme ve hüve yürâî fekad eşreke ve men tesaddeka ve hüve yürâî fekad eşreke.

Sadaka Resûlullah.

Taberanî, Ahmed b. Hanbel, Tahavî, Hâkim; Şeddâd *radıyallahu anh*'ten rivayet eylemişler. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

Men sallâ ve hüve yürâî fekad eşrake.
“Kim namaz kılsa ama gösteriş için riya için; ‘Benim şu namaz kıldığımı görsünler!..’ diye düşünerek namaz kılsa şirke düşmüş olur, şirk koşmuş olur!”

Şirk ne demektir?

Allah’ı tanıyor, biliyor ama Allah’a şirk koşuyor. Allah’ın ortağı var, sanıyor. İki Allah, iki tane tanrı var: İyilik tanrısı, kötülük tanrısı, şarap tanrısı, deniz tanrısı, hava tanrısı, harp tanrısı... Yunanlılar gibi çok tanrı var sanıyor.

“Tamam, Allah baba ama bir de oğlu var!” diyor. Yahut; “Melekler Allah’ın kızıdır!” diyor. Veyahut; “Biz bu putlara tapıyoruz. Bunlar Allah’a bizim şefaathçilerimizdir, aracımızdır...” diyor.

Eski bazı kavimlerde böyle demişler:

وَيَقُولُونَ هُوَ لَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ

Ve yekûlûne haülâi şüfeâünâ indellâhi.
“Onlar Allah katında bize şefaath edecekler!..”¹ diye bir âyet-i kerîmede geçiyor.

Eski putperest Araplar Lat’a Uzza’ya tapılan da yine *Allahu ekber* diye Allah’ı en büyük [olarak] biliyorlar idi.

Ama şirk koşuyor! Ortak var, yanında başkası var sanıyor. Eşi, naziri, benzeri var sanıyor. İşte bu şirk demek.

Şirk insanı cehenneme götürür! Allahu Teâlâ hazretleri şirki kabul etmez. Kendisinin ulûhiyetine ortak bir varlık olduğunu sanan şaşkınlara affetmez. Onlar da ebediyen kâfirdir. İnandığı hâlde kâfirdir. Allah’a da inanıyor ama Allah’tan başkalarına da inanıyor ya; o bakımdan o da Allah’ı bir çeşit doğru tanımamış, kusurlu, çok büyük kusurlu kul olduğundan o da ebedî cehennemde yanacak! O da kâfirdir, müşrik de kâfirdir! Müşrik de yanacak!

Nereden biliyoruz?

Kur’ân-ı Kerîm’de Allah; “Hz. İsa Allah’ın oğludur, diyenler kâfir oldular!” diyor.

---

¹ 10/Yunus, 18.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ

*Le kad keferallezîne kâlû innallâhe hü-
ve'l-mesîh übnü meryeme.*² “Allah; Mer-
yem’in oğlu Mesih’tir!”

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ

*Lekad keferallezîne kâlû innallâhe sâlisü
selâsetin.*³ “Allah üçten bir tanesidir!”

Demek ki şirk de küfürdür! Kesin, cehen-
neme götürecek bir şey!

Peki, riya nedir?

Riya da şirktir!

Riya yaptığı âhiret ibadetini, amelini,
amel-i sâlihi ne maksatla yapıyor?

Birisi görsün de beğensin!

Sen bu ibadeti Allah için yapmıyor muy-
dun? Allah beğensin diye yapman gerekmez
miydi? İhlâsla yapman lazım değil miydi?..

“Öyleydi ama şu hacı efendi görse de
beni beğense...” veyahut; “Falanca adam beni
görse de şu işimi görse... Genel müdür görse

---

² 5/Mâide, 72.

³ 5/Mâide, 73.

de beni işe alsın... Öğretmen görse de sınıfı geçsem, hoca bana not verse..."

Dünyevî menfaat düşünüyor!

Hâlbuki namazın âhiret işi olması gerekir. Dünya işi ile ilgisi yok, dünyalık celp etmek için olursa olmaz.

“Mürâilik yapan, riyâkarlık yapan gösteriş için yapan kimse namaz kıldıysa riyakârlık yaptığından dolayı şirk koşmuş olur!”

Ve men sâme ve hüve yürâî fekad eşreke. “Kim riya ile gösteriş için bilinsin de bir menfaat sağlayım diye oruç tutarsa o da şirk koşmuş olur!” *Ve men tesaddeka ve hüve yürâî fekad eşreke.* “Kim gösteriş için hayır, sadaka veriyorsa [o da şirk]!”

“Şu parayı tam insanların arasında vereyim de herkes benim şu sadakayı, zekâtı verdiğimi görsün! Hem de firmamıza reklam da olur, fena da olmaz...” gibi.

Sen gösteriş için yapıyorsun, ihlâsla yapmıyorsun!..

Demek ki burada namaz, oruç, sadaka vermek zikredildi ama bütün âhiret amelleri böyledir!

Kim âhirete yarayacak ibadetini, âhîret ibadetini dünya menfaati sağlamak için yaparsa şirk koşmuş olur! Çok büyük günah! Gösteriş için Kur'an okursa o da öyle! Burada Kur'ân-ı Kerîm'i de zikretmedi ama Kur'ân-ı Kerîm'i okursa o da aynı şekilde, fark etmez!

Hadîs-i şerîfte gösterişin, başkasından menfaat ummanın zararı, kötülüğü, fenalığı belirtildi. Allah bizi her çeşit hatalı davranıştan, düşünceden korusun.

Putu tapıyorsa aşikâre şirk!

“[Şirk] koşuyor, Allah varken puta tapıyor, vay müşrik vay!..”

Ama riyakârlık yapıyorsa insanın içinde olduğu için niyetiyle ilgili bir şey olduğundan kafasında olduğundan buna gizli şirk derler!

eş-Şirkü'l-hafiyy.

Karıncanın ayak sesinden bile daha gizlidir. İnsanın içine bazı düşünceler, duygular giriverir. Yaptığı işi Allah rızası için yapmazsa böyle duruma düşüverir. Onun için sırf Allah'ı düşünerek Allah rızasını düşünerek *İlâhî ente maksûdî ve rızâke matlûbî* diyerek bu işi,

ibadet ve taati, kulluğu Allah rızası için yapmak lazım.

Gösteriş için yapılmazsa sırf Allah rızası için yapılırsa da ona da ihlâs derler.

İhlâs ne demek?

“Katıksız olmak” demek. Niyetine hiçbir katık katmıyor, hiçbir yanlış şey sokmuyor. Niyeti tertemiz, halis.

İhlâs, “halis” kelimesinden geliyor.

Böyle yaptığı zaman da çok sevap kazanır. Nitekim hadîs-i şerîfte geçiyor:

مَنْ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ فِي خَلَاءٍ لَا يَرَاهُ إِلَّا اللَّهَ
وَالْمَلَائِكَةُ، كُتِبَ لَهُ بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ

Men sallâ rek'ateyni fî halâin lâ yerâhu illallâhu ve'l-melâiketü kûtibe lehû berâetün mine'n-nâri.

Men sallâ rek'ateyni. “Bir kimse iki rekât namaz kılsa...”

Nerede?

Fî halâin. “Tenha bir yerde, kimsenin olmadığı bir yerde iki rekât namaz kılsa...”

Ormanda bir çayırılık gördü. Baktı ki kenardan da şırıl şırıl dere akıyor:

“Tebareke ve Teâlâ hazretleri ne güzel yaratmış, elhamdülillah Rabbim. Hadi bir abdest alıyım da şurada bir namaz kılıyım...”

Derede çıkardı pabuçlarını, çoraplarını çıkarttı, kollarını sıvadı. Buz gibi suyla bir güzel abdest aldı.

“Farz namaz değil...”

“Olsun. Ben Rabbim’in kulu değil miyim? O bana her zaman nimetleri vermiyor mu?.. Allahu ekber...”

Bir güzel, halis muhlis, tatlı namaz kıldı. Çimenler, çiçekler seccadesi; gök kubbe kubbesi! Namazı kıldı, tamam.

Lâ yerâhu illallâhu ve’l-melâiketü. “Allah’tan başka ve meleklerden başka hiçbir kimsenin onu görmediği bir تنها yerde namaz kıldı.”

Evinde de öyle. Evinin odasında hanımı bile görmedi, çocuğu bile görmedi.

“Efendi? Yemek hazır, hadi gel. Ne yapıyorsun o odada?”

“Hiç...”

Yemekten önce gitti, orada namaz kıldı.
Hanımı bile işin farkında değil:

“Bizimki hâlâ gelmiyor, canı sıkılmış
gelmiyor...” filan diyor.

Hâlbuki orada namaz kıldı.

Bu da öyle! İlla çayır olma şartı yok!

Peygamber Efendimiz; “Kimsenin görme-
diği” demiyor, ne güzel söylüyor:

Lâ yerâhu illallâhu ve'l-melâiketü. “Onu
kimse görmez, yalnız Allah ve melekler!”

Melekler nasıl görür?

Meleklerin bir kısmı zaten kulun yanında:
Omuzlarında melek var; sağında bir melek
var solunda bir melek var, yazıyorlar.

Elinde nurdan kalemler, mânevî defter-
lere iyilikleri kötülükleri yazıyorlar. Her aza-
sını koruyan melekler var. Etrafta da başka
melekler var.

Sonra bir insan abdest aldı mı gökyüzün-
deki melekler onun ışığını, nurunu görüyorlar.
Odasına, karanlık odaya uçup geliyorlar. Ab-

destle yattı diye bütün gece melekler odasında izdihamlı olarak bulunuyorlar.

“Şimdi bu kalktı, burada namaz kıldı; bunu kim görüyor?”

Allah görüyor, bir de o melekler görüyor! Melekler zaten âşık oldular, onun nuruna geldiler. Işığa kelebeklerin geldiği gibi geldiler.

Efendimiz ne güzel söylemiş:

Lâ yerâhu illallâhu ve'l-melâiketü. “Onu kimse görmüyor, ancak Allah ve melekleri!”

“Onlardan başka hiç kimsenin görmediği تنها bir yerde bir insan iki rekât namaz kılsa onun cehennemden âzatlık beratı yazılır!”

“Sen cehennemden âzat oldun, cehenneme girmeyeceksin, cehennemden kurtuldun!” diye berat yazılır.

Bu da ihlâsın önemini gösteriyor.

b. Canlı Şeylerin Suretini-Heykelini Yapmak Uygun Değildir

مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فِي الدُّنْيَا، كُفِّ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا
الرُّوحَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَيْسَ بِنَافِحٍ

Men savvera sûraten fi'd-dünyâ küllife en yenfuha fîha'r-rûha yevme'l-kiyâmeti ve leyse bi-nâfihin.

İbn Abbas *radıyallahu anhümâ'*dan ve Ebû Hüreyre *radıyallahu anh'*ten Ahmed b. Hanbel, İmam Müslim, İmam Neseî rivayet etmişler.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

Men savvera sûraten fi'd-dünyâ. "Dünyada kim bir suret yaparsa..."

Suret yapmak iki şekilde olur:

1.Çamurdan, taştan, ağaçtan... Çarşı pazarı gezdiğiniz zaman görüyorsunuz, misafir odasına konsun da süs olsun diye ilkel kabilelerin heykellerini vs. satıyorlar. Acayip, gözleri, dişleri kocaman, koca göbekli, oturmuş bağdaş kurmuş Buda heykeli vs. Bunları da görüyoruz. Mücessem, üç boyutlu olabilir. "Heykel" demek.

"Tahtadan, çamurdan veya undan kim heykel yaparsa..."

Araplar putlarını undan yaparlarmış, tapınırlarmış, sonra da acıkınca yerlermiş! Un-

dan ya, ekmek gibi sonra da yerlirmiş. Ne mantık, ne akıl, ne şaşkınlık!

Elhamdü lillâhi alâ nîmeti'l-İslâm!

Allah bizi çok şükür müslüman eyledi, yalan yanlış itikatlara sokmadı!

2.Suret yapmak: Resim.

Modeli karşısına alır: “Sen şöyle yan yat bakalım...” Eline boyayı, paleti, fırçayı alır. Başındaki bereyi de yan yatırır, ağzında da piposu var.

Ne oluyor?

Ressam bey modelinin resmini yapıyor!

Bu da iki boyutlu, resim.

Savvera sözü: Resim veya heykel!

Men savvera sûraten. “Kim dünyada bir suret yaparsa heykel yaparsa veya resim yaparsa...”

“Yok, ben heykel yapmadım da kilisenin duvarına bilmem Hz. İsa'nın resmini yaptım...”

Küllife en yenfuha fîha'r-rûha yevme'l-kıyâmeti. “Kıyamet gününde o suretin karşı-

sına getirtilir veya o suret o herifin karşısına getirtilir.”

“Hadi bunu yapmışsın; bir de ruh ver bakalım, buna can ver bakalım, ruh üfür bakalım!..” diye mükellef tutulur. Emredilir:

“Yap bakalım, buna can ver bakalım!” diye ruh üfürmekle mükellef tutulur.

Ve leyse bi-nâfihin. “O; can verecek, ruh verecek hakka, salahiyete sahip değil!”

Çünkü canı, ruhu veren ve yaratan Allah!

O zaman ne yapılır?

Cenâb-ı Hak zaten yapamayacağını, yapamayacağı işe kalkıştığını biliyor.

Orada cehenneme atılır.

Allah musavvirleri lanetlemiştir.

Lâ nallâhu’l-musavvirîn. “Heykel veya resmini yapanları!”

“İslâm’da bu heykel ve resim niye bu kadar şiddetli bir şekilde yasak? Güzel sanatlar engellenmiyor mu?..”

Güzel sanat sadece insan heykeli yapmak mıdır, sadece insan resmi yapmak mıdır?!..

Çiçek resmi yaptığı zaman bir şey demiyor. Çünkü insanlar asırlarca bu heykellere tapmış. Asırlarca yaptıkları heykellerin karşısına geçmişler, tapmışlar.

İskenderiye limanına eski Mısırlılar tanrılarının bir heykelini yapmış ki bu heykelin taşlarını şimdi koca koca vinçler suyun içinden [zor çıkarıyor].

Yıkılmış, Cenâb-ı Hak yıkmış, yerle bir etmiş! Ta uzaklardan görünürmüş.

Dünyanın yedi harikasından birisi de İskenderiye Feneri'dir! Herifler deniz kenarına rıhtım yapmışlar, heykel yapmışlar! Heykelin küçük bir parçasının bir taşı tonlarca! Bir taşı kaldıramıyor. Onlar üst üste koymuşlar da kaç metre yüksekliğinde, minareden yüksek heykel yapmışlar! Tanrılarının heykelleri!..

Haydi aşağı! Cenâb-ı Hak denize yuvarlamış!

Tapınmışlar, tapınıyorlar; hâlâ hâlen de Meryem Ana'nın Hz. İsa'nın resimlerinin, Budanın heykelinin resminin karşısında hâlâ da tapınıyorlar.

Bir Şey kötüyse İslâm onu kökünden temizler, kökünden! Yaptığı işi öyle uyduruk bir tedbir ile yarım yamalak yapmaz, ta kökünden temizler!

Faiz haram mı?

Haram!

Allah, ktiplerine bile lanet eder.

“Adam faizin mukavelesinin yazısını yazıveriyor, daktilosu var. Evin nnde, Mısır arŐısının kenarında birisi birisinden borç almıŐ da takır takır faizini bilmem nesini yazıyor!”

Ktibine bile lanet eder!

Herif iki yapmış, haram! İçmek de haram!

Hamal da kasaları dkkna indiriyor, hamalı bile lanetlenir!

Neden?

TaŐımayacak! O taŐımayacak, o yapmayacak, o satmayacak, o almayacak, o sunmayacak!..

Kökünden yasaklıyor!

O almayacak, o vermeyecek, o yazmayacak!

Kökünden temizliyor!

Zina haram, bakmak da haram! Kadınla erkeğin yan yana durması doğru değil! Harremlik selamlık!

“Canım, yirminci yüzyılda bu şey olur mu?..”

Bu olmuyor da sizin yaptığınız çok mu güzel oluyor? Sen ne diye onunla baş başa olmak istiyorsun? Örgüden dikişten nakıştan mı bahsediyorsun?..

Kadınlar bir yerde otursun erkekler bir yerde otursun. Birbirlerini görmesinler.

Oluyor, yapıldığı zaman pekâlâ oluyor. Suudi Arabistan’da yapılıyor. Türkiye de yapılıyor, yapan yapıyor. Ama bazıları da buna dehşetle kızıyorlar. Bizim mahallede de birisi asistanlık imtihanını kazandı. Müslüman çocuk, hafız. Asistanlığını kazandı, şimdi profesör oldu. Asistanlığını kabul edecek profesör imza atacak. Profesörler konuşuyorlar. Biz de mecliste, fakültenin meclisindeyiz. Bir tanesi kalktı:

“Bu evinde haremlik-selamlık oturmuş, haber aldım. Bu çocuğu fakülteye almalıyım! Kafası bozuk! Evinde haremlik-selamlık yapmış. Kadınlar ayrı erkekler ayrı oturmuş, almalıyım bunu!” diyor. Kafaya bak, inada bak! Allah bizi doğru yoldan ayırmasın. Kötülerin kötülemesinden dolayı bizi tereddüde düşürmesin, kötülere de fırsat vermesin.

el-Fâtiha!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
16 Rebîü'l-Âhir 1421 / 19.07.2000

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

